

А Р Т

**ЯК ІНСТРУМЕНТ
МИРОБУДУВАННЯ**

Арт може ставати вдалим інструментом не тільки рефлексії, але і певною ретрансляцією, резонуванням отриманого досвіду. Чи може він спрацювати як засіб донесення меседжу дуже багатьох людей, перетворившись на своєрідну естафету висловлювання? На наш досвід і переконання — так. Адже, маючи людей, що відіграють ролі своєрідних мостів, кураторське орієнтоване мислення знаходить лаконічні вислови для доволі складних тем.

З 2019 року ми з колегами фасилітуємо тривалий і складний діалоговий процес між жителями підконтрольної і непідконтрольної уряду території України. Для деяких з них це були перші зустрічі / виїзди з часів початку збройного конфлікту на сході України.

Під час чергової зустрічі учасник з Луганська з запалом розповідав про художника, який продовжує творити, незважаючи на умови, в які він потрапив. Це доволі незвичний для сучасного мистецтва випадок, коли навколо однієї роботи класичного різьбяря була побудована виставка. І не просто виставка, а цілий простір складних та глибоких діалогів, які відбулись на її базі в різних регіонах України.

Сама виставка, попри бажання продемонструвати майстерність художника, є прямим результатом доволі складних та емоційно важких зустрічей. Зустрічей людей, які в силу різних обставин та подій фізично опинились по різні сторони від лінії контакту на сході України. Досвід цих людей, їх бачення, оцінка ситуації та психологічний стан сформовані прямим чи опосередкованим перебуванням у війні. Під час зустрічей

ці люди пробували прояснити один одному (а доволі часто й тільки собі), що відбувається з ними, з нами, з тою реальністю, в яку всі ми потрапили. Де я на цій лінії подій, де хотів/ла би знаходитись? Чи є простір спільного, чи він поляризований?

Це були складні розмови, коли взаємодія з іншим ставала персональним викликом і шаленим особистим зусиллям. Тим паче в умовах конфлікту. Коли здається, що інша сторона просто неспроможна досягнути наші відчуття та думки. Замість порозуміння ми замикаємось в ізоляції. Природу якої вже на певному етапі війни складно визначити — це продукт обставин чи вже добровільного вибору? Ми знаходимось у капсулах нашого оточення, досвіду, культури, форми чи стилю життя. Так комфортніше, приємніше і безпечніше.

Напруга, конфлікт, війна лише посилюють наше внутрішнє капсулювання, звужуючи коло особистої відповідальності, включеності до радіусу кількох метрів навколо нас самих та наших близьких.

Учасники діалогів спробували розширити власне бачення, доповнити його візією інших, об'єктивізувати свої капсули, зрозуміти їх наповнення та межі, побачити подібне. Перетинання з іншим — один з результатів взаємодії, що призвів до відкриття творчості різьбяр з Луганська В'ячеслава Козака і цієї виставки. Майстер, який до війни досліджував і відтворював дерев'яне оздоблення галеонів Франції, з початком конфлікту занурився у традиційні українські дерев'яні ікони. Це історія людини, яка попри реальні фізичні обмеження та блоки, продовжує зв'язувати наші усамітнені та поляризовані капсули.

Навколо лише палкого бажання та активності однієї людини, напрацьованого поля думок і осмислень, завдяки одному артефакту було побудовано концепт виставки. З доволі простим і лаконічним висловлюванням — «Чи не живемо ми в капсулі? Чи насправді наша реальність заслуговує на п'єдестал, чи навпаки на зняття стружки під впливом рук майстра?»

В результаті показів досвід невеликої групи людей масштабувався, поширювався, залучав інших, якщо не у напрацювання відповідей, то хоча б до пошуків запитань. Вже не тільки у межах виставки, але і завдяки коміксу, який продовжив ідею капсул. Тільки тепер не через меседж майстра, а через реальні історії учасників діалогу. Тим самим демонструючи ще одну з арт-форм роботи, яка може ставати засобом залучення і запуску своєрідного регуманізуючого ефекту доміно у суспільстві.

